

Nova teorija o temelji zaščite posestne.

(Konec.)

Evo, kako Olivaret. svojo tezo dalje dokazuje.

Zvrševanje prava je posledica prava, je njegovo življenje, njegovo vstvarjanje; ko bi ga zakon prečil, provzročil bi njegovo asfiksijo. Zaščita zvrševanega prava je očitvidno načelo, ki ne potrebuje daljšnjega dokaza. Mari je morda zakonu dognati, da li zvrševanje prava odgovarja realni eksistenciji prava? Z drugimi besedami, ali je zakonu preiskavati temelj prava, da mu dovoli zaščite? Ne, ker bi ga s tem onemogočilo.

Človeška volja je naravno pravna v dvojnem smislu: 1. v smislu, da je vsak svobodni čin človekov juridičen, namreč da je zvrševanje ali vsebina zvrševanega prava; 2. v smislu, da je po logičnem zakonu ta vsebina zvrševanje prava. Ne govorimo, da je volja človekova sveta, da je domnevati dobro, dokler se ne dokaže protivno, ampak, ker je naravno pravna, recimo, da jo je treba braniti, kadar vrši pravo. Ako bi se pa narobe zahtevalo, da se brani zvrševanje vseh pravic, katere se prikazujejo na juridičnem polji, veljala bi domneva, da je vsaka volja naravno nepravna, na veliko korist malopridnežem. Tako razžaljenje človeštva uničilo bi državo, katera bi ga zakonila, a to bi tem absurdneje bilo, ker sam motilec v večjem delu slučajev ne prereka prava, katero moti, — njegovo zvrševanje moti, ali ne zanika njegovega pravnega temelja.

Vsaka volja torej, katera vrši pravo, povlaščena je ostati pri vršenem pravu in biti kako tako varovana. *)

*) „*Toda voluntad pues, que ejerce un derecho, tiene derecho à permanecer en el y, como a tal, a ser protegida*“ (o. c. s. 481).

Da se ta zaščita izvede, je li treba sodni oblasti proglasiti ekzistencijo prava? Rekli smo, da ne, ker tu gre za pravo aktualnosti (namreč za izvrševanje prava) in ker je sodniku dosti, videti ga, da ga potem brani. Kakor hitro je človek žaljen v pravo, da ga vrši, dosti mu je, da dobi zaščite, dokazati aktualnost izvrševanja. Iz tega mora izhajati, da bode varovano ono faktično stanje, katero je po lici izvrševano pravo, naj je tudi posestnik *in mala fide*. Kajti zaščita nepoštenega posestnika objektivno je poštena, četudi je z ozirom na določeno osebo in ostale pravne razmere subjektivno nepoštena. Morda je ta zaščita moralno nedovoljena, ali pravo ne sme kot morala človeške vesti izpraševati ter je slediti v njenih temnih zakotjih, ampak mora fiksovati glavne smotre, prikladne svojemu zunanjemu licu. Vse, kar je v tem okvirji, pravo je, dasi je z ozirom na tretjo osebo čin popolnoma nepošten.

Uporabljanje teh načel na zaščito izvrševanega prava, naj se to tudi samo zunanje prikazuje kot tako, stvorí zaščito posesti.

Kadar je pravo očitvidno po svojem naslovu, tedaj se kot tako brani; kadar se brani kot faktum izvrševanja, takrat gre za zaščito posesti.

Tako Olivaret razlaga svojo teorijo ter misli, da je temeljita, ker vse ostale reasumuje, in evo, kako si prizadeva, da to dokaže.

Volja je naravno-pravna ter ima pravico, da se spoštuje njen delokrog in juridična njena svoboda, razodevajoča se na polji posesti ali drugega prava (teorija volje Randova in drugih), in kedor jo po tem takem napada, zakrivi privaten prestopok, ki ga je izgladiti (teorija privatnega delikta Savignyeva). A ker se z vsakim prestopkom napada javni red, onda je motitev posestne pravice napad na javni red (teorija Rudorfija). Vrhu tega zahteva ekonomični interes, da je čuvati posest (teorija Stahlova), in to zahteva tudi juridični interes (teorija Buchelova).

Ker se v vsakem pravu brani njegovo izvrševanje, lastništvo pa spada med najvažnejša prava: zaščita posesti je mogoča lastnina (stare teorije). Istina, posest ni domnevano pravo (teorija Röderova in Thibautova), ali je neka vrsta prava na domnevo. Zakon ne vidi v posesti domnevanega prava, ampak nadzirati mu je izvrševanje prava v vsaki faktični

vsebinsi (*ha de ver el ejercicio de un derecho en todo contenido de hecho*). Očitati se nam utegne razlika possessoriuma od petitoriuma in da je nedopusten ugovor lastništva. Ali kakšna je svrha onega? Braniti aktualnost izvrševanja prava kot takega. A tega? Zákonski z dokazom obistiniti pravo, katero počiva na činu, še dvomnem. Kako je moči pred sodiščem mešati tako različne stvari, kakor so pravo aktualno (zvrševanje, zunanost prava) in upano prava? Zategadelj ima izmed aktualnega prava t. j. pripoznane posesti, in prava, ki pred sodiščem ne obstoja, dokler ni dokazano, več pravice posestnik, nego li tist, ki ne poseduje (teorija Brunsova): „*possessor hoc ipso quod possessor est, plus juris habet, quam ille, qui non possidet.*“

Olivaret priznava, da sta dve teoriji v tesni zvezi z njegovo, to sta teorija Iheringova in Liebejeva. Osvaja si popolnoma prvo, ki ima le jedno napako (ki pa ni napaka, ker se Iheringovo delo nanaša na rimsko pravo), da obsega namreč samo posest stvari. Ihering zove kakor mi (pravi pisatelj) posest zunanost prava (*la exterioridad del derecho*), in kakor on, mislimo tudi mi, da je posest trdnjava za obrano prava (za obrano lastnine, pravi Ihering). Naj se raztegne njegova teorija na posest prava, pa se bode jedva razlikoval njegov nauk od našega. A od Liebejeve teorije¹⁾ si pisatelj osvaja glavno idejo, da sedanja volja, koja se determinuje v aktualnem činu, je *jus in thesi* in da je zaradi tega vsako nasilje na njo naperjeno prepovedano, ker je vsak sedanji napad na aktualno pravo nepravda.

Tako Olivaret obrazlaga svojo teorijo, trudeč se dokazati, da obsega vse ostale. Ker pisatelj takoj začetkom izjavlja, da se ona ne ozira na nobeno pozitivno pravo, počenši od rimskega, nego da se snuje na goli filozofiji prava, odpadejo ugovori, ki bi se utegnili zoper njo dvigniti zaradi narave, ki jo ima juri-
dična posest, kakeršna je iz rimskega in iz kanonskega prava se prelila v moderno zakonodavstvo. Kajti ako je res, kakor to ostroumno in globoko misli španjolski učenjak, da je posest izvrševanje in zunanost prava in da je svoboda tega izvrševanja resno pravo, ki zahteva zaščite: „ne bi se mogla na polji pozitivnega zakonodavstva vsprejeti nadaljnja trditev njegova, da takšno

¹⁾ Liebe, *der Besitz als Recht in thesi*, Brunswick 1876.

zvrševanje, takšna vidna aktualnost ne potrebuje dokaza (*La actualidad no exige prueba*). Posest po avtorji samem ni le fizičen, nego tudi duševen čin volje, ki prav zaradi tega večkrat potrebuje induktivnega dokaza, ker se vedno evidentno ne manifestuje, da celó neredko čin, ki po svoji fizični zunanosti ima lice zvrševanja prava, v resnici to ni, ker mu manka one volje, naperjene na zvrševanje prava, v kateri, pravi sam Olivaret, obstoja posest. Če kedo bere jagode v tuji hosti, imamo v tem činu zunanost zvrševanega prava, ali dokler se ne dokaže volja k temu zvrševanju, ni, da bi oni čin bil vsebina kaki pravici (kajti sosed lahko *ex jure familiaritatis* bere jagode, a niti šanja se mu, da zvršuje s tem kakšno pravo), niti ima dotični činitelj pravo zaščite. A sam fizični element posesti potrebuje dokaza, pogosto jako težkega pred sodiščem, ki se poprej, nego podeli zaščito takemu važnemu činu, mora prepričati o eksistenciji vseh onih najraznisihih okolnostij, v katerih po različnosti prava lahko sestojta faktično njegovo zvrševanje.

Razloživši véliki razvoj teorije posesti, počenši od rimskega in kanonskega prava, ki jo je raztegnilo na vsa prava in okrepilo njegovo zaščito „*actione spolii*“, pa naprej do novodobnega, ki je priznalo, da zvrševanje prava t. j. posest nahaja svoj temelj v sebi (*possession vaut titre*“, kakor pravi Code Napoleon § 2279): formuluje Olivaret zaključke prvega dela svoje razprave tako-le: 1. Posest v najširšem filologiškem in logičnem smislu je sinonimna ideja aktualnosti živeče in zvršujoče (*idea sinonima de actualidad viviente y en ejercicio*); 2. na juridičnem polji je lahko reči, da volja poseduje, kadar namerno, izključivo in ne začasno vrši katero koli pravo; 3. to zvrševanje je faktično pravo ter se lahko raztegne na vse kategorije prava in zato spada v občni del sistema; 4. akoprem od posesti nastane mnogo faktičnih in pravnih koristij, ki vstvarjajo „*quantum interest possidere*“, jedino pravno ustanovilo, nastavše od posesti, so akcije prirejene izključivo za njeno zaščito; 5. posesti ni smeti mešati z lastnino, katero spremlja „*jus possidendi*“, ali katera logično in historično od posesti izhaja; 6. iz istine, da je najti posest varovano v vseh narodih, koder se pokazuje individualna lastnina, je izvajati, da zaščita njena ima toliko historični, kolikor racijonalni temelj; 7. ta temelj ni drugega, nego nujna zaščita zvrševanega prava.

Mi smo hoteli naše čitatelje opozoriti na to izvrstno delo španjolskega pravnika, da se vidi, kako juridična znanost v tem stoletji ni izključivi monopol nemškega naroda, kakor nekateri misle, pa niti na onem polji ne, kjer so Nemci velikih in zaslužnih triumfov nabrali. Če so latinski narodi, nekdanji svetovni učitelji prava, zaostali na tem polji, germansko pleme pa se je bujno razvilo, vender so tudi v tem nazadnem stanju imeli in imajo svetlih strani. Praktični njihov genij nikedar ni usahnil, zlasti ne na Francoskem in v Italiji; a Španija, ki je delila z nesmrtnimi pravoznanskimi proizvodi slavo velike francoske pravne šole 16. stoletja, pokazuje, da noče zaostati za svojimi sorodnimi družicami baš na civilnem polji, kar dokazuje Olivaretova knjiga, stoječa *au niveau* sedanje znanosti, kjer ni tako lahko brati novih lavorik, in osnova novega civilnega zakonika, predložena deželnemu zboru (*Cortes*) za vso Španijo, ki še nima jednotnega civilnega zakonika. Dobro bode za nas Slovane, če bistrimo pogosto meglene vire nemške znanosti, iz katere se tostran Velebita večinoma zajema, svežim in svetlejšim vzduhom znanja in umenja latinskega, katerima so brez dvojbe naša narava in sposobnosti bolj sorodne.

Olivaret ni v svojem obsežnem delu niti nas pozabil. Ne navaja samo, preiskujoč razna oznamenila besede „posest“ in sinonimov v vseh omikanih narodih, tudi terminov, ki rabijo ruskemu, slovanskemu (*lingua estava* — v smislu jugoslovanskem) in poljskemu jeziku (str. 11), nego, kjer razpravlja o zgodovini lastnine in posesti, opisuje po Laveleyu mir ruski in zadrugo srbsko, ilirsko (hrvatsko) in dalmatinsko (str. 436—439).

Ko bi to njegovo delo bilo v Nemčiji na svetlo prišlo, bili bi ga strokovni listi zaradi izvenredne erudicije in kritike v zvezde kovali. Ali sedanji duh ne priznava drugega kraljestva mode niti na polji znanstvenem, razun nemškega. In vender je Španija bila do sedaj jedini narod, ki je vsemogočnemu državniku v Varzinu nasproti stavil reakcijo, a žezlo znanosti ni, kot žezlo sile, zajamčeno še nobenemu narodu.

Prof. Vojnović.

O notarjih ali beležnikih.

Pravno-zgodovinska črtica.

(Konec.)

Leta 1837. napovedal se je za lom.benečansko kraljevino nov notarski red, tudi je stopil v začasno moč najv. ukrep z dne 5. januarija 1837, kateri je c. kr. senatu vrhovnega sodnega oblastva v Veroni dovolil, da sme imenovati, predno še izide novi not. red, nove notarje, kadar to žele in potrebujejo dežele in koder so prazne take službe. Za tem razglasil se je še najv. ukrep z dne 4. marcija 1837. Po teh ukrepih moral je n. pr. kompetent biti doktor prava in izkazati se, da je dosegši doktorstvo dve leti za tem potrebno prakso zvrševal pri službujočem notarji; tega pa ni bilo treba tistemu, ki je dobro dostal izpit za odvetnika ali pa civilnega sodnika. Prošnje je bilo vlagati pri notarski zbornici, katera jih je priloživši mnenje odposlala apelacijskemu sodišču, a od tod so prošnje šle pred senat vrhovnega sodnega oblastva, kateri je imenovanje izrekel.

Za Dalmacijo pa je najv. ukrep z dne 11. februvarija 1840 dovolil vrhovnemu sodnemu oblastvu, da sme imenovati notarje tam, koder jih je treba ali so vsaj koristni, ter svojemočno odpravljati dvome in neprilike, ki bi se utegnile nastavljati zvršitvi tega začasnega pravila.

Ta razlika je v Avstriji vladala do 1849. leta.

Ko pa so tega leta sploh začeli znova uravnavati sodstvo, mislili so tudi na notarstvo. Pojavi'o se je spoznanje, da ta institut ni zgolj važen, nego celo nujno potreben varnemu in urejenemu prometu, ter da kaže razširiti mu področje. Pravosodno ministerstvo ga je priporočalo in potem uvedlo na podlogi najv. ukrepa z dne 9. majnika 1850. Avgusta meseca je na to predložen bil načrt beležniškega reda, ki ga je tudi odobril najv. ukrep z dne 29. septembra 1850. Dotično ministerstvo priporočilo veli, da je notarjem delovati v jedni najvažnejših strok pravnega življenja, kadar se namreč učinjajo pravna opravila, da so javno overovljeni zaupni možje, ker se njihovim delom podeljuje izredna veljava, katera se lahko še bolj razvije. Notarski red z dne 29. septembra 1850, št. 366 drž. zak. bil je razglašen za spodnje

in gorenje Avstrijsko, Solnograško, Štajersko, Koroško, Kranjsko, Goriško, Gradiško in Istro, Trst, Tirole in Predarelsko, Češko Moravsko in Sleško, — toda niso ga povse in povsod zvrševali. Odpravljen je bil pa z notarskim redom z dne 21. marcija 1855, št. 94 drž. zak., ker je bilo treba, kakor pravi uvod, izpremeniti nekaj določeb o notarstvu; samo oblast obstoječih meničnih notarjev z njim ni ponehala.

V novem zakonu, ki je stopil v moč dné 1. avgusta 1855. l., dana je avstrijskemu beležništvu tista obsežna podloga, na kateri še dandanes stoji, samo bolj razvito v notranjem. Beležniki imeli so po tem redu dvojno področje, bilo jim je opravljati pravo notarsko delo in pa podpirati sodišča kot sodni komisarji. Kar se tiče listin, bilo je strankam na izbér, hočejo li s pomočjo notarjevo dobiti si listine, katere jim lahko služijo kot odlično, navadno pravde odstranjujoče dokazilo o razločno sklenenem in natančno izraženem pravnem opravilu, ali pa izhajati brez takšnega, celo brez pismenega dokumenta. Zakonodavec tedaj še ni hotel uvesti t. zv. „notarijatske zapovedi“ in to ozi-raje se na načela obč. drž. zak., po katerih so pogodbe lahko ustne ali pismene, potem pa tudi zategadelj, da se opravila brez potrebe ne obtežujejo ter stranke pravno ne ščitijo, če tega nočejo. Kot sodne komisarje je zakon postavil notarje nekoliko zaradi tega, da sodiščem odvzame nekaj dela, nekoliko da strankam pospešuje njihova opravila in naposled tudi zaradi notarjev samih, da jim zagotovi subsistencijo; na vse to je tudi ozirati se pri praktičnem pozivanji beležnikov k takim opravilom.

Zelo važno vprašanje, sme li notarska služba biti združena z odvetniškim opravilom, reši napominani zakon: S službo notarjevo je advokaturo moči združiti le na deželi in po tistih mestih, kjer ni deželnega sodišča. To pa zategadelj, ker so na deželi dotlej živeli odvetniki, katerim je bilo opravljati beležniška opravila; takim odvetnikom bi ta dohodek čisto usahnil, če bi se jim notarijat odvezel, ker v teh krajih stranke nimajo svojih zastopnikov, da bi jih za svet povpraševale glede važnih pogodeb, nego notar jim skrbi ob jednom za vsebino in obliko listine.

Število notarjev je bilo določeno, tako tudi kraj njihovega področja. Za Štajersko jih je bilo 69, za Koroško 21, za Kranjsko 19, za Goriško in Gradiško, Istro in Trst 40. V Gradci bilo je

ustanovljenih 6, v Celji 2, v Celovci 3, v Ljubljani 3, v Rudolfovem 1, v Trstu 8; v Gorici 3.

V ustroj pa je bilo treba spraviti še dvojno uredbo: notarijske arhive in notarijske zbornice.

Uže ministersko priporočilo iz leta 1850 je izjavljalo, da je treba zapovedi, kaj tedaj storiti z notarskimi zapisi, kadar beležnik preneha uradovati. Tega vprašanja bi ne bilo, ako bi se vsprejel sistem, da je moči kupiti notarske urade. Ali zoper tak sistem govorijo vsestranske izkušnje po drugih deželah in če kje, tako tiči poglavitni vzrok popačenju beležništva, katero je po nekod res nevarno postalo, v tem, da je moči prodajati te urade. Za zapise bi se pa vsekakor dalo skrbeti tudi tako, da bi jih prevzel kak drugi notar, ki bi bil dolžan shranjevati jih ter dajati od njih prepise. Ali tu bi morali notarju izročati zapise vseh njegovih sprednikov, potem bilo bi razmerje med njim in sprednikovimi pravnimi nasledniki često tako zamotano, da bi se računi dali rešiti samo s pravedmi. Bilo je torej najbolje reči, da država prevzame zapise bivšega notarja in to bodi si kot breme, bodi si kot korist, ki je združena s shranjevanjem in drugačno manipulacijo aktov. Po vsem tem bilo je treba ustanoviti notarijske arhive. Vzdrževati pa jih je najbolje kazalo s tistimi pristojbinami, katere plačujejo stranke za odpravke, prepise itd. listin, shranjenih v arhivu. V tem smislu slovejo tudi določila notarskega zakona.

Notarijske zbornice, pravi napominano minist. priporočilo, najlaže vzdržujejo uzoren red in poštenje med notarji ter tako tudi utrjujejo obstoj notarijata. Njim je tudi največ do tega smotra in nadejati se je zlasti od njih nasvetov, kako je nadalje razvijati ta institut in kako ga je delati res koristnim. Zaradi tega bilo jim je dati primerno področje, četudi ne vse disciplinarne oblasti,

Iz teh osnov je izišel sedanji še bolj razviti in popolnjeni beležniški zakon z dne 25. julija 1871. l. drž. zak. št. 75.

—l.

Iz sodno-zdravniške prakse.

Piše med. dr. Fran Zupanc.

(Dalje.)

Dodatno na razgovor o sodno-zdravniškem presojanji poškodb na „živem“ po smislu avstr. kaz. zak. treba še omeniti določbe § 132 kaz. pr. r. Ta določba zahteva, da zvedenca izrečeta, „katere izmed najdenih telesnih poškodb ali pokvar na zdravji je ali same na sebi ali po njihovi skupni moči brezpogojno ali v posebnih okoliščinah danega slučaja šteti za lahke, težke ali življenju nevarne poškodbe“.

Čisto umevno je in pripeti se v istini tudi dostikrat, da je skupni učinek več poškodb „težka poškodba“, četudi so posamezne poškodbe „lahke“. Posameznim udarcem s palico, s šibami, z bičem gotovo ne moremo pripisovati posebne važnosti, a vendar njihova skupna moč včasih provzroči težka, da še celo smrtno nevarna znamenja; zajedno krvavenje iz več ran poškodovanca lahko spravi v smrtno nevarnost, a izguba krvi iz jedne same rane ne bi morda imela takih posledic. Takšen kombinovan učinek provzroči lahko hudo ravnanje jedne same osebe, no največkrat je pa pri takem hudodelstvu vdeleženih več oseb (n. pr. pri tepežih), in na to ozira se tudi § 157 kaz. zak., ki določuje, da je vse, kateri so se pokvarjenca lotili, tako da je nastopila težka poškodba zgol po zjedinjenih naslednjih poškodb ali hudega ravnanja, spoznati krivimi hudodelstva „težke telesne poškodbe“.

Bolj težko je tolmačiti brezpogojno lahke, težke ali življenju nevarne poškodbe ali pa take poškodbe, ki so zgol zaradi raznih okoliščin slučaja dobile te znake.

Uže omenjeni § 132 kaz. pr. r. zahteva, da zvedenec pove, kakšni učinki navadno izhajajo iz poškodb te vrste in kateri učinki so v istini nastopili v konkretnem slučaju. Po § 129 kaz. pr. r., ki govori o poškodbah, po katerih je nastopila smrt, izreči mora mnenje, „je li dejanje bilo smrti krivo *a)* uže samo po sebi sploh, *b)* vsled tega, ker je poškodovanec osobno bil take narave ali v posebnem stanu, ali *c)* zaradi naključbenih okoliščin, v katerih je bilo storjeno ali *d)* po vmesnih vzrokih, ki so se

po naključbi pritaknili, katerim je pa vender ono dejanje povod ali izvir dalo, in ali bi se zadnjič *e)* smrt bila dala s pravočasno in primerno pomočjo odvrniti.“

Ako pretehtujemo in primerjamo oba navedena paragrafa, katera imata jeden in isti smoter, pojasniti namreč na vse strani okolnosti, katere lahko vplivajo v konkretnem slučaju pri smrtnih in nesmrtnih poškodbah, uvidimo takoj, da treba pod brezpogojno težke in smrtnonevarne poškodbe uvrstiti samo take poškodbe, ki so uže „same na sebi“ to postale, da pa je nam „za pogojno ali za zgolj vsled posebnih okolištin težke ali smrtnonevarne poškodbe“ označiti tiste poškodbe, ki se takisto značijo še le po okolištinah, naštetih pod *a)* do *e)* v § 129 kaz. pr. r.

Razmotravajmo torej te okoliščine in sicer zajedno oziraje se na poškodbe, ki jih je pretehtavati na živem in na mrtvem telesu.

Uže po samem zakonu treba je v čisljih imeti dvoje: 1.) je li bilo dejanje, katero je povzročilo poškodbo, takšno, da je po njem samo ob sebi (brezpogojno) nastopila poškodba? in 2.) je li daljnji razvitek oziroma izid poškodbe zavisen jedino le od poškodbe same na sebi ali pa morebiti od drugih okolištin?

Ad 1.) Ako je bila poškodba storjena z veliko silo in s takim orodjem, da je mogel in moral zločinec znati uže po splošnih svojstvih orodja, da z njegovo uporabo lahko nastopajo težke ali smrtnonevarne poškodbe, takrat potrdimo takoj to vprašanje. Zaničali pa bodemo tedaj to vprašanje, kadar povzročijo primerno neznatne sile n. pr. zaušnica, sunki s pestjo i. t. d. težko, življenju nevarno ali pa še celo smrtno poškodbo, zlasti ako se še izkaže, da so dale le prav posebne telesne razmere, katerih pa zločinec ni poznal, povod tako izvenrednemu in nenadnemu izidu hudega dejanja. Take razmere je smatrati in ocenjevati po smislu kazensko-pravdnega reda za „osebno naravo“. Takó je tolmačiti, kadar je bil n. pr. neznanen udarec na glavo z roko ali pestjo povod nesrečnemu izidu. Werner pripoveduje nastopni slučaj: V prepiru udarjen je bil mož, sicer krepak, s pestjo prav neznatno v zatilje in se je na to takoj mrtev zgrudil. Ko ga raztelesijo, najdejo na čvrsti opni mo-

žganov¹⁾ dokaj velik mesnik²⁾ (sarcoma) kateri je prav pod udarjenim mestom uže lobanjsko kost prejedel. — Za „osebno naravo“ je smatrati n. pr. krvno (krvnotočno) vnetje čvrste opne možganov, katero nahajamo tolikokrat pri pijancih; tu često z najmanjšim pretresom raztrgaš prenežne žilice, iz katerih sestojajo vsled dolgotrajnega vnetja čvrste opne možganov na njenem površji nastale mrenice. — Semkaj je nadalje prištevati kronične bolezni v glavi, sosebnno razna vodoglavna stanja.³⁾ Štirinajstletnega dečka, vodoglavca⁴⁾ je drug deček pahnil s komaj pol metra visoke klopi, tako da je prvi dokaj trdo priletel s sednico (gozo) na tla. Četudi se ni čisto nič na glavo poškodoval, vendar je takoj omedlel, dobil krč ter v jedni uri umrl. Ko so ga raztelesili, ni bilo moči drugega najti, nego veliko vodoglavnost. Isto tako govorili bi takrat o „posebni osebni naravi“, ako bi po neznatnem sunku ali udarcu n. pr. zabrekla odvodnica⁵⁾ se raztrgala ali če bi počilo črevesno ulé.⁶⁾ — Semkaj tudi sodi izvenredna krhkoba kostij, potem krvavenost⁷⁾ a tudi razne druge akutne in kronične bolezni, jetika, otrovanje z alkoholom (alkoholizem) i. t. d. Pod b) š-a 129 kaz. pr. r. navedeni pojem „posebnega stana“ poškodovančevega se ne ozira na takšno stanje, katero je uže komu prišlo v navado, ozira se očividno samo na prehodna stanja, v katerih je bil kedo prav takrat, ko je bil poškodovan. Semkaj bi morebiti lahko bilo prištevati nosečnost v troblji⁸⁾ (v jajevodu), ker pri tem stanu včasih uže po neznatnem sunku v trebuh počí dotična zelo nabrekla troblja.

Ad 2.) Dostikrat, sosebnno kadar traja pokvara zdravja ali nezmožnost za poklic izvenredno dolgo, treba je po pravem vzroku nepovoljnega izida poškodbe gledati v posebnih samoosobnih (individuvalnih) ali pa tudi postranskih momentih. Samoosobni so uže navedeni pri razpravi o „posebni osebni naravi“. Za postranske momente pa je smatrati n. pr. gnili prisad (smetljaj), če ni bil utemeljen v svojstvu dotične poškodbe same na sebi, če je torej nastopil iz vnanjih okolnostij, slabe obveze ali

¹⁾ *Harte Hirnhaut, Pacchymeningitis haemorrhagica.* ²⁾ *Muskel fasergeschwülst.* ³⁾ *Hydrocephalische Zustände.* ⁴⁾ *Hydrocephale.* ⁵⁾ *Aneurysma arteriosum.* ⁶⁾ *Geschwür.* ⁷⁾ *Bluterkrankheit.* ⁸⁾ *Tubenschwangerschaft.*

pa, kadar se je rana pozneje okužila¹⁾. Brez dvojbe sodijo tudi patologični procesi, ki se pridružujejo poškodbam, n. pr. prisadi, gnojna kri, odrevenelost²⁾ med slučajno nastopile komplikacije, pri katerih pa bode vsekakor zelo težavno, navadno nemožno določiti, so li take komplikacije provzročile očitvidno vnanje zlo ali pa vplivi, katerim često ne vemo naravi in razvitka.

K postranskim momentom prištevali bi nadalje tudi to, ako se poškodovanec premalo ali pa čisto nič ne varuje. Po tem vpraša se prav dostikrat. Tu ne smemo prezirati, da poškodovanec morda ni mogel čisto nič slutiti preteče nevarnosti, ker so se utegnili iz početka pojavljati le prav nezatna znamenja; saj še zdravnik iz početka lahko prezre važnost poškodbe, seosebno pri poškodbah na glavi, tako da mu često šele poznejšnja znamenja, rekel bi, pravi sled pokažejo.

Če se vpraša po tem, bi se li bila dala odvrniti smrt s pravočasno in smotru primerno pomočjo, umeti je to vprašanje samo tako, da se morda sploh ni iskala zdravniška pomoč, četudi jo je bilo moči dobiti še pravočasno, da je torej nepovoljni izid provzročen bil zaradi tega ali pa zaradi neprimerne pomoči. Vprašanje to je moči tolmačiti samo v navedenem smislu, drugače pač ni lahko uvideti, kako naj bi le količjak vplivala na kazensko-pravno označenje n. pr. izjava, da bi bilo moči koga oteti smiti, ki je bil vboden v obvratno³⁾ ali bedrno⁴⁾ odvodnico, ako bi bil zdravnik takoj na mestu ter podvezal žilo; zvršujejo se namreč, kakor znano, take poškodbe navadno v razmerah, da pač ni govora o takojšnji zdravniški pomoči.

Sodno-zdravniško presojanje nesmrtnih poškodb po smislu novega načrta kazenskemu zakonu.

A) Težka poškodba na telesu.

Uže prvi pogled na § 236 načrta kaz. zakonu prepriča nas takoj, koliko natančneje določen, koliko bolj zožen je pojem „težke poškodbe na telesu“ po smislu tega načrta v primeri s

¹⁾ *Inficirt.* ²⁾ *Starrkrampf, tetanus.* ³⁾ *Halsschlagader, carotis.* ⁴⁾ *Schenkelader, femoralis.*

pojmom „težke poškodbe“ po smislu § 152 sedanjega kaz. zak. V le-tém ni nikjer pojem „težke poškodbe“ določno omejen, in torej je bolj ali manj prepuščeno zdravniku, da si ga on tolmači po svoji volji, toda načrt kaz. zak. smatra samo takrat „poškodbo na telesu“ za „težko“, ako je provzročila gotove v § 236 izrecno zaznamovane posledice. V prihodnje torej ne bode, kakor sedaj, določiti zdravniku, kaka je poškodba — je li „lahka“ ali „težka“ — nego izjaviti se mu bode samo o tem, so li nastale posledice, zaradi katerih kaz. zak. smatra in kaznjuje poškodbo za „težko“.

Dotične posledice, katere se v obče zlagajo s posledicami, ki so nam uže znane iz § 156 sedanjega kaz. zak., so te-le:

a) „Izguba važnega telesnega uda“, tako n. pr. lahti, roke, bedra, noge in nosa. Izgubo drugih udov, n. pr. več ali celo vseh prstov jedne roke, treba bode ali oznameniti po svojstvu konkretnega slučaja za izgubo važnih udov, ali pa jo uvrstiti pod pojem „trajno skaženje“; izguba posameznih členov na prstih pač ne bode imela take važnosti. Tudi iz načrta kaz. zak. ni povse razvidno, kaj prav za prav misli zakon z izgubo navedenih udov, namreč ali samo njihovo popolno odločitev od trupla ali pa tudi uže to, da niso delj za rabo; sodni zdravnik ne bo opustil, da ne bi povdarjal jednakega pomena nazadnje navedene posledice s prvo, in to tem manj, ker so tudi pravniki svoje jednako mišljenje v tej reči uže s tem dokazali, da so predlagali k dotični določbi še dodatek „ali da postane laket ali roka, bedro ali noga trajno neporabna“.

b) Izguba vida na jednom očesi ali pa na obeh. Z obliko, v kateri se izraža ta pojem, prenehajo gore navedene težave, ki so nastajale iz dotičnih določeb dosedanjega kaz. zak. Res ni moči povse omejiti pojma „izgube vida na jednom očesi ali na obeh“, pomišljal se pa vender ne bo nijeden zdravnik določiti uže tedaj „izgubo vida“, ako dotičnik znabiti z naporom in trudom še lahko razlikuje večje reči; ali primorani bi namreč bili zanikavati še takrat „izgubo vida“, ako bi ga ne preostajalo več, nego li kvantitavni občut za svetlobo. Kadar je torej dvomno odločiti se za to, je li pokvarjenje vida smatrati za izgubo tega čuta, razložili bodemo sodniku oziroma porotnikom pomen takega pokvarjenja; od sodnika, kateremu je pri določitvi kazni uvaževati vse razmere in okolnosti, zavisi potem, ako se dotična po-

škodba ni smatrala za „težko telesno poškodbo“, da on odmeri najvišjo kazen, katera je ustanovljena za „ne težke“ spoznanim poškodbam.

c) Kar se tiče izgube sluha, govora, plodovitosti (plodnosti) in rodilne zmožnosti, opozarjamo na to, kar je uže povedano z razmotravanjem enakih določb sedanjega kaz. zak.

d) Hiravost¹⁾ in ohromelost²⁾.

Pojem „hiranja“ je razmotravan uže spredaj in navedeno velja tudi tukaj. Sedanji kaz. zak. (156, b) govori o trajnem hiranji, načrt kaz. zak. pa nima več tega dodatka. Nastaja torej vprašanje, kako je umeti hiranje po smislu načrta, je li to namreč neozdravna nadležnost, ki ima gore navedena svojstva, ali pa splošna, tudi uže delj časa trajajoča kronična bolehnost, akoprem jo je še moči popolnem ozdraviti. Bržkone ima načrt v čislih le-tó navedeno stanje; v nemški zakon namreč tudi ni bil vsprejet nasvetovani dodatek „trajno“ z obrazložbo: „ker stanje hiranja uže samo na sebi itak tirja daljšnjo dobo, in nasvetovani dodatek bi torej lahko dajal povod omahljivemu tolmačenju“.

Raznovrstne težave provzročeval bode vsekakor izraz „ohromelost“. V fizijologičnem smislu značimo z izrazom „hromota“ izgubo skrčljivosti mišic, ki nastopi po moteni inervaciji, vzrok za to pa lahko tiči v osrednjem organu ali pa v kakem obkrajnem delu trupla. Tudi govorimo običajno takrat o hromoti, kadar dotičnim gibalom³⁾, ki se sicer še trupla drže, ni moči več delovati, tako n. pr. o hromoti polovice trupla (paraplegija, hemiplegija), o hromoti jezika mišic zapornic⁴⁾ i. t. d.

Nekoč je po bodeži v laket in vsled njega po splošnem gnojnem vnetji⁵⁾ postala dotična roka nerabna, in tu se je izjavila Berolinska znanstvena deputacija, da je „nezmožnost gibal na truplu za ona gibanja, za katera je uže naravno urejeno, kratko označiti za „hromoto“, naj tiči ovira za gibanje v kakem osrednjem ustroji ali pa kakem obkrajnem delu trupla“. Akoprem trde tudi pravniki, da ta definicija prija povse tudi smislu zakona, vender vidi se Hofmannu preveč splošna, ker po

¹⁾ *Verfall in Siechthum.* ²⁾ *Verfall in Lähmung.* ³⁾ *Bewegungsorgan.*
⁴⁾ *Schliessmuskeln.* ⁵⁾ *Phlegmone.*

njej, pravi on, bili bi prisiljeni vsako zrast¹⁾ v sklepu tudi smatrati za „hromoto“; to pa vender nikakor ne gre. Pač pa se Hofmann z navedeno definicijo popolnem ujema, kolikor se tiče gibkosti²⁾ mišic; za pojem „hromote“ je namreč končno čisto brez pomena, na kak način so izgubile mišice skrčljivost. Hofmann misli torej, da bi bilo najumestniše opustiti vsekakor premalo določeni pojem „hromote“ ter nadomestiti ga morda s pojmom nerabnosti gibal trupla.

Še druga težava za uporabo pojma „ohromelosti“ izvira odtod, ker nikjer ni povedano, kateri deli trupla morajo biti hromi, oziroma nezmožni gibati se, da je takšno stanje smeti smatrati za „ohromelost“. Ne znamo, nam je li tu misliti na hromoto celih polovic trupla ali vsaj večjih vrst mišic, oziroma delov telesa (okončin), ali pa je moči pod ta pojem uvrstiti tudi že hromoto posameznih mišic? Zaman iščemo v zakonu opore v tej reči; stoprav iz zveze navedenega paragrafa in iz tega, da se „ohromelost“ stavlja v jedno vrsto s „hiravostjo“ ter z ostalimi v § 236 načrta kaz. zak. navedenimi težkimi posledicami, posneti se da, da smemo pod navedeni pojem uvrstiti hromote, ki imajo že večji pomen. Takéga pomena pripisovati pa ni moči izključivo le hromoti večjih delov telesa, ker tudi posamezne hrome mišice motijo dostikrat prav zelo splošne funkcije; spominjati se treba samo na hromoto mišic zapornic odprtine mastnikovega črevesa³⁾ ali sečnega mehurja.⁴⁾

Konečno tudi pri „ohromelosti“ ni določeno, katera stanja treba semkaj uvrstiti, namreč: ali izključivo le hromoto, ki ni več ozdravna ali pa tudi hromoto, ki uže delj časa traja, a vender utegne preiti; tudi tukaj velja torej vse tisto, kar je bilo uže navedeno pri hiravosti.

e) Obolenje duha.⁵⁾

V razgovoru o prehodnem in o stalnem motenji duha po poškodbah v smislu §§ 152 in 156 b) sedanjega kaz. zak. povdarjano je bilo uže itak vse, na kar se tu treba ozirati. Nova zakonska določba odlikuje se s tem od navedene, da v njej ni več razlike med prehodnim motenjem duha in takim „brez ver-

¹⁾ *Ankylose.* ²⁾ *Bewegungsfähigkeit* ³⁾ *Sphincter ani.* ⁴⁾ *Sphincter vesicae urinae.* ⁵⁾ *Verfall in Geisteskrankheit*

jetnega okrevanja“, to pa zopet svedoči, da se vzprejemši pojma „hiravosti in ohromelosti“ tudi ni izkjučivo mislilo le na neozdravna stanja takih vrst.

f) Trajno skaženje. Tudi o teh določbah velja vse, kar je bilo o tem uže gore omenjenega.

(Dalje prihodnjič.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) „Mala fides“ prvega zvršilnega kupca nepremičnine, ki se je pozneje vnovič prodala.

Dné 29. julija 1884 kupil je V. S. na javni zvršilni dražbi prej C. K. u lastni $\frac{1}{24}$ delež posestva vložkov št. 384, 385 in 388 kat. občine Loke. Ta prodaja se po pomoti v zemljiški knjigi ni zaznamovala, tudi kupec ni izpolnil zvršilnih pogojev, in cela stvar je zaspala, ne da bi bil kdo interesentov prosil relicitacije.

Z odlokom c. kr. okr. sodišča v L. z dne 6. avgusta 1888, št. 4278 dovolila se je bratovščini rožnega venca v L. vknjižba zvršilne zastavne pravice za tirjatev v znesku 225 gld. s prip. na celo imenovano posestvo ter pozneje z odlokom z dne 8. oktobra 1888 št. 5381 tudi zvršilna prodaja celega posestva, torej tudi uvodno omenjenega $\frac{1}{24}$ deleža.

Kupil je posestvo na zvršilni dražbi dne 28. novembra 1888 T. K.

Pripomniti treba tu, da je V. S. kot vknjiženi lastnik drugega $\frac{1}{24}$ deleža in pa kot kurator C. K-jeve zapuščine obveščen bil o tem zvršilu, da je pri dražbi dne 28. novembra 1888 celo intervenoval, položil varščino ter dražil. A tudi c. kr. finančna prokuratura v Lj. kot zastopnica bratovščine zvršiteljice je morala znati za uvodno omenjeno odprodajo, ker je spravila 1884. l. na dražbo C. K-jev $\frac{1}{24}$ delež ona sama kot zastopnica erara.

Proti zvršilni dražbi celega posestva, opravljeni dne 28. novembra 1888, vložil je V. S. ničnostni rekurz trdeč, da je prodaja glede ravnokar omenjenega, uže leta 1884 odprodanega $\frac{1}{24}$ deleža neveljavna.

C. kr. višje deželno sodišče v Gradci je temu rekurzu z odločbo de int. 29. januarija 1889 št. 488 ugodilo, zvršilno dražbo z dne 28. novembra 1888 razveljavilo ter na prosto voljo dalo bratovščini rožnega venca, da dražbo glede ostalih $\frac{23}{24}$ deležev ponovi; vse to pa iz naslednjih

razlogov:

Gledé na to, da je rekurent kupil po glasu dražbenega zapisnika z dne 29. julija 1884 št. 3431 v zvršilni reči finančne prokurature v erara ime proti zapuščini C. K-a pcto 66 gld 40 kr. s pr. $\frac{1}{24}$ delež posestva vložkov št. 384, 385 in 388 kat. obč. L., ki je prepisan še danes na ime tega zapustnika, prenehala je, akoprem se dotična prisodna listina še ni izdala, pravica eksekutova do tega deleža, na čigar mesto je stopilo skupilo. Z odlokom z dne 6. avgusta 1888 št. 4278 finančni prokuraturi za bratovščino rožnega venca v prid dovoljena vknjižba zvršilne zastavne pravice mogla bi zadobiti torej le pogojno veljavo, za slučaj namreč, ako bi se dražba iz leta 1884 spoznala neveljavno. Ker se to ni zgodilo, ostal je v pravni moči prvi dražbeni akt z vsemi pravnimi posledicami in novo zvršilno dražbo istega $\frac{1}{24}$ deleža proti istemu eksekutu smatrati je zaradi tega neveljavno, zlasti ker je prva odprodaja morala znana biti finančni prokuraturi, ki jo je prouzročila sama.

Proti tej odločbi vložil je zvršilni kupec J. K. revizijski rekurz in na to je c. kr. najvišje sodišče odločbo II. inštanice zavrglo, dražbo z dne 28. novembra 1888 povse potrdilo ter V. S-a obsodilo v povračilo stroškov revizijskega rekurza in sicer iz naslednjih

razlogov:

Odlok z dne 8. oktobra 1888 št. 5371, s kojim se je na prošnjo bratovščine rožnega venca v L. po finančni prokuraturi dovolila za tirjatev v znesku 225 gld. s pr. zvršilna prodaja posestva vložkov št. 384, 385 in 388 kat. obč. L., vročil se je V. S-u ne samo kot vknjiženemu solastniku, ampak tudi kot kuratorju zapuščine C. K-a, čigar $\frac{1}{24}$ delež je bil on kupil na zvršilni dražbi dne 29. julija 1884; jasno je torej moralo biti V. S-u., da se je dovolila tudi zvršilna prodaja tega $\frac{1}{24}$ deleža. Ker je V. S. navzlic temu pripustil, da je v pravno moč stopil dotični odlok, dokazal je s tem, da je zadovoljen,

ako se proda tudi $\frac{1}{24}$ delež, ki ga je kupil on sam pač uže na zvršilni dražbi dne 29. julija 1884, a ne da bi bil do dne nove dražbe izpolnil dražbene pogoje ter zaprosil, naj se mu v last prisodi ta delež. Vrh tega V. S. nikakor ni dokazal, da bi se bila vršila pri dražbi dne 28. novembra 1888 kaka ničnost, njegov rekurz zmatrati je zategadelj jedino le kot apelacijski rekurz proti dovolitvi dražbe z odlokom z dne 8. oktobra 1888 št. 5371, kot tak pa je zakasnel.

b) O dopustnosti glavne prisege glede okolnosti dogodivše se za nedoraslosti delátove.

Premenivši razsodbo c. kr. okrajnega sodišča Tolminskega z dne 2. aprila 1888. leta, št. 307 razsodilo je c. kr. višje deželno sodišče Tržaško dne 9. avgusta 1888. leta pod št. 2614 tako-le:

Nedol. toženca Maša in Miha M. pok. Andreja iz Tolmina dolžna sta plačati tožiteljici Maši R. iz Volčan v štirinajstih dneh pod eksekucijo v tožbi zahtevani znesek 100 gld. z obrestmi vred za tri leta od dne vročene jima tožbe nazaj računajoč, in sicer 6 % do 14. julija 1885. leta, 5 % pa od tega dne naprej, ter nagraditi jej v istem času pod jednako posledico pravné stroške, ugotovljene na 87 gld. 58 kr., ako ne storita te-le glavne prisege:

„Ni res, kolikor vesta in se spominjata, da je njiju oče Andrej M. po 1. decembru 1864. leta v gostilni Franice B.-ovke ali zlasti okoli 15. avgusta 1855. priznal denašnji tožiteljici, da je dolžan v odstopnem pismu z dne 4. avgusta 1874. leta navedeni znesek 100 gld., ter da je obljubil, plačati jej ta znesek.“

Ako toženca to prisego storita, bode odbita v tožbi navedena zahteva, da morata toženca plačati tožiteljici gore navedenih 100 gld. s pripadki vred, in tožiteljica bode celó dolžna, povrniti tožencema v 14 dneh pod eksekucijo pravné stroške, odmerjene na 82 gld. 14 kr. in apelacijske stroške v znesku 10 gld. 82 kr.

To svojo razsodbo oprlo je c. kr. apelacijsko sodišče na te-le

razloge:

Proti poravnavi, na katero opira tožiteljica najbolj tožbeno svojo zahtevo, dvignila sta toženca ugovor¹⁾, da poravnavi nedostaje sod-

¹⁾ Č. g. pisatelj piše tu „prigovor“, in njegovim razlogom dajemo v tem listu poseben prostorček. Ured.

nega odobrenja. Le-to v jasnih slovih §§ 152. in 233. obč. drž. zak. opravičeno očitaneje podprto je v le-tem slučaju tudi uvažanjem, da je Ivan M., ki je bil prvotni dolžnik iztoževanega zneska in ki je poravnava sklenil za nedol. svojega sina Andreja, izvajal dolgovanja priznanje za istega svojega sina izrecno iz pogodbe z dne 5. februarija 1861. leta, da pa tej pod E priloženi pogodbi, v kateri je Ivan M. med drugim plačilo tega svojega dolga naložil nedol. svojemu sinu Andreju, nedostaje pismene odobritve od varuštvenega oziroma skrbstvenega oblastva, zahtevane toliko zakonom, kolikor tudi zlasti z vsebino te nedvojbeno odplačne pogodbe E. (§ 187. ces. pat. z 9 avgusta 1854, št. 208. drž. zak.).

Brez te dvostroke zákonske potrebščine in vzešši v ozir, da navaja celó jeden pogodnikov, namreč Franica B.-ovka v odstopnem pismu pod B, storjenem po poravnavi pod A, Ivana M. ne pa nedol. njegovega sina Andreja M. navzlic omenjenemu dolgovanja priznanju svojim dolžnikom, — gubi vsako pravno podlogo mnenje prvega sodnika, češ, zaključiti je, da je bila molčé poravnava sodno odobrena, ker je sklenena bila pri istem sodišči, ki je bilo ob jednom varuštveno, oziroma skrbstveno oblastvo imenovanega nedoletnika.

Tožiteljica sklicuje se pa tudi na to, da je Andrej Ivanovič M. sam, dosešši dne 1. decembra 1864. leta svojo polnoletnost in okoli 15. avgusta 1865. leta zlasti priznavši jej dolg, obljubil plačati ga jej, in je o tej zanikani okolnosti tožencema ponudila zavračno glavno prisego. Jasno je, da je ta okolnost odločilna, kajti če bi bila dokazana, morala bi denašnja dva toženca kakor dediča Andreja M., ta dolg priznavšega, plačati ga tožiteljici (§ 548. obč. drž. zak.). S tem dokazom bi se odpravilo tudi še toli neznatno tožencev očitaneje proti pristnosti odstopnih pisem B in D, iz katerih izvaja tožiteljica svojo tožbeno pravico, saj bi le-tu toženca dolžna bila plačati uže večkrat napominani dolg zaradi priznanja od njiynega prednika celó nezavisno od odstopnih pisem. Ako pa se ne bi dokazalo, da obstoja priznani dolg, bilo bi vsekakor odbiti tožiteljčino tožbeno zahtevo, naj bi bili odstopni pismi pod B in D pristni ali nepristni.

Toženca sta sicer trdila, da je le-ta naložena jima razsodna prisega nedopustna, ker sta za časa navedenega priznanja dolga bila komaj v prvih letih svojega živjenja ter zaradi tega nista nič vedeti mogla o okolnosti, o kateri bi jima bilo priseči. Ako se pa ozremo na splošnost ustanovila § 207. obč. sod. r. in ako pomislimo, da sta

toženca, uže z davna prekoračivša dvajseto leto, mogla prepričati se, kakor gre, bodisi po svoji materi, bivši zakonski pridrugi Andreja M., ki je, kakor sama navajata, najboljšo poučena bila o njegovih imovinskih razmerah in ki je celó, kakor je sama priznala, nekoliko gol-dinarjev plačala na račun obrestij od rečene tirjatve, bodisi po drugih sorodnikih in znancih svojega prednika, ki so izmed njih celo nekateri bili v le-tej pravdi navedeni kakor priče o resničnosti ali neresničnosti trditve tožiteljčine, a ta trditev ujema se v bitnosti z vprašanjem o obstoji iztoževanega dolga: — onda ni smeti pogledom na te poizvedne tožencev izvore smatrati krepkim očitania o nedopustnosti omenjene glavne prisege in torej tudi ni smeti tožiteljici odtegniti jedinega njenega dokaznega sredstva za utemeljenje tožbenega zahtevka.

Ker nista toženca vrnila tožiteljici one glavne prisege in ker sta vedno uže omenjeno trditev o nedopustnosti iste prisege ponavljala, bilo je treba po smislu § 36. dvor. dekr. z dne 24. oktobra 1845, št. 26. zb. pr. zak. razsoditi na naloženo glavno prisego, od katere zavisi izid te pravde.

To razsodbo je potrdil c. kr. najvišji sodni dvor ter je odnosno svojo odločbo z dne 12. decembra 1888, št. 13931 tako-le obrazložil:

Uže v razlogih prizivnega sodišča je zadosti dokazano, da s poravnavo pod A ni bila utemeljena za nedol. Andreja M. nikakeršna pravra obvezanost in treba je torej sklicati se na iste razloge.

Pravokrepna obvezanost za uže imenovanega Andreja M. glede plačanja iztoževanih 100 gld. nastala bi bila samo tedaj, ako bi bil on, kakor trdi tožiteljica, potem ko je dosegel svojo polnoletnost, priznal obstoj dolga 100 gld.

Iz svojega znanja ni potrdil nobeden svedok te okolnosti in za to ni smeti pripustiti tožiteljice k dopolnitni prisegi. Njej pa tudi ni pritoževati se, da je pravde izid zavisen od glavne prisege o priznanji dolgovanja od Andreja M., ker je ona sama to prisego tožencema ponudila in ker ni o tem drugega dokazila doprinesla.

T.

Kazensko pravo.

a) K uporabi §-a 312. kaz. zak.

Žandarm N. pride nekega dne v gostilno L.-a M.-a, kjer so igrali godci, ter vpraša gospodarjevega sina O.-a M.-a, ima li oče godčevsko

dopustilo ali ne. Ko mu sin dá spodoben odgovor, začneta se razgovarjati o različnih rečeh. Pripovedovala sta si, kod sta uže hodila po svetu in kaj vse sta doživela. Ko pa tako v pogovoru O. M. trdi, da je „Novi bazar“ dežela, imenuje ga zaradi tega žandarm „butelja“; a na to O. M. žandarma zavrne z besedami: „Le Vi ste butelj, ne pa jaz — kaj pa Vi veste, Vi ste le mizar!“

C. kr. okrajno sodišče v Gorenjem gradu obsodi O.-a M.-a štiri dni v zapor zaradi prestopka po § 312. kaz. zak., ker po zakonu ni razlike med pravilnim ali nepravilnim ravnanjem dotične uradne osebe, zanikati pa le ni moči uradne lastnosti razžaljenega žandarma N.-a, če tudi je bil nepotreben omenjeni razgovor ter nikakor ni izhajal iz izvrševane službe.

C. kr. okrožno kot prizivno sodišče v Celji je dne 7. septembra 1889. l. uslišalo vzklic obtoženčev ter O.-a M.-a oprostito od obtožbe po § 312. kaz. zak., ker je dokazano, da se je godilo razžaljenje v privatnem, nikakor pa ne službenem razgovoru med razžaljenim žandarmom in obtožencem; ker se le-tá torej v tej priliki ni mogel zavedati, da bi razžalil kako v § 68. kaz. zak. imenovano osebo, in ker po tem takem tukaj ni znakov, katere navaja zakon.

b) Zadenejo li stroški kazenske pravde zasobnega tožitelja, kadar se razveljavi vsled obnovljenega kazenskega postopanja pravomočna obsodba in potem preiskava ustavi brez glavne razprave?

O. R. izpovedal je kot priča v kazenski preiskavi proti R.-u Š.-u zaradi hudodelstva goljufije, da je obdolženec na menicah ponarejal podpise drugih osob. Ko je bila preiskava proti R.-u Š.-u ustavljena po smislu § 90. kaz. pr. r., ovadi R. Š. imenovano pričo O.-a R.-a zaradi prestopka proti varnosti časti po § 487. kaz. zak., ker ga je baje ta pred sodiščem obdolžil goljufije.

C. kr. okrajno sodišče v Sl. Gr. oprosti O.-a R.-a in sicer zategadelj, ker je O. R. izpovedal kot priča in je to izpovedbo smatrati za resnično, dokler se ne dokaže, da ni resnična. Nasprotna izpovedba tožitelja samega, ki je bil takrat v preiskavi, nikakor ne more sodniku zadoščeovati, da si pridobi to prepričanje.

C. kr. okrožno sodišče v Celji predružači razsodbo prvega sodnika ter obsodi toženca O.-a R.-a, ker se je iz raznih okolnostij uverilo, da pred sodiščem kot priča ni govoril resnice.

Ta slučaj je naznanil O. R. c. kr. glavni prokuraturi ter po svojem zagovorniku naglašal, da on ne bi bil samo kriv prestopka proti varnosti časti, nego hudodelstva goljufije, ko bi bil res kot priča krivo govoril.

Kmalu potem zahtevalo je c. kr. državno pravdnništvo v Celji — gotovo po nalogu c. kr. glavne prokureture — obnovitev kazenskega postopanja proti O.-u R.-u zaradi hudodelstva goljufije po § 199. lit. a) kaz. zak. C. kr. okrožno sodišče je uslišalo to prošnjo ter razveljavilo prejšnjo obsodbo zaradi prestopka po § 487. kaz. zak.

Ko se je bila ta preiskava ustavila po smislu § 109. kaz. pr. r., zahteva O. R. opirajoč se na § 390. kaz. pr. r., da mu naj sodišče odmeri vse stroške I. in II. stopinje, ki so mu narasli v kazenski pravdi zaradi obtožbe po § 487. kaz. zak., ter da naj njihovo povračilo zaukaže zasobnemu tožitelju R.-u Š.-u.

C. kr. okrajno sodišče v Sl. Gr. ugotovi tej prošnji, a odlok prvega sodnika vsled pritožbe zasobnega tožitelja razveljavi dne 4. septembra 1889. l. c. kr. okrožno sodišče z ozirom na to, da sta bili vsled obnovljenega kazenskega postopanja razveljavljeni obe razsodbi po vsem obsegu, torej tudi gledé na izrek o stroških ter je zopet nastopil po § 359. kaz. pr. r. prejšnji stan uvodne preiskave, potem zategadelj, ker tukaj tudi ni nikakega drugega zakonitega razloga, da bi morala stranka povrniti stroške svojemu nasprotniku.

O besedi „ugovor“.

(Dopis. *)

Nikakor se mi ne da pisati „ugovor“ za „Einwendung“ in sicer samo zato ne, ker dozdeva se mi ta izraz preveč neumesten za ravno

*) Dobro so nam došli bolj ali manj osnovani pomisleki glede tega ali onega tehniškega izraza, da se praksi tako polagoma jezik „očisti peg“. Pri tej priliki pa tudi živo opominjamo, naj posamezniki prenažno ne presnemajo niti preminjajo besed! — Le-tega dopisa nismo v ničemer predružali.

Uredništvo.

ta pojem. Ali na pravem, ali na nepravem mestu, povsod mora človek naleteti na božji ta „ugovor“ kakor na studenta Tončka v Linhartovej igri: „Matiček se ženi“, sedaj za „Einspruch“, sedaj za „Einwendung“, sedaj za „Widerspruch“, da celó za „Einwurf“ in „Vorstellung“, — in vender gotovo obretemo preciznejših, umestnejših izrazov za vse razne te pravdoslovne okončke, ako pogledamo samo globokejše v narodno govorico, ali pa saj v sosedna nam slovanska narečja.

V prvi številki „Ljubljanskega Zvona“ od 1887. leta zaletel se je bil g. V r na sodne obrazce, izišle na vidik v Dolenčevj pečatnji ter je glede besede „ugovor“ to-le napisal: „Za „Einwendung“ rabi se splošno „ugovor“, ne pa „prigovor“. „Prigovarjati“ ali „nagovarjati“ (hrv. in srb. „nagovarati“) pomenja: „zureden“; „dogovoriti se“, „sich verabreden“. „Verabredung“ je „dogovor“ (tudi hrv. in srb.), ne „ugovor“, kakor trdi g. pisatelj. Z zameno teh terminov se delajo le zmešnjave“. — V številu 5. istega časopisa odgovoril sem na to v svojem spisu: „V zaščičenje“ to-le:

„V Dolenčevj tiskarni tiska se: „Naša Sloga“ za isterske Hrvate, „Edinost“ pa za isterske Slovence. V „Našej Slogi“ rabi beseda „ugovor“ za „Vertrag, Tractat, Verabredung, Vereinbarung“, v „Edinosti“ pa za „Einspruch, Einwendung“. „Našo Slogo“ berô Hrvati in Slovenci, kakor berô tudi „Edinost“ Slovenci in Hrvati. Kaka strahovita nevarnost je nesrečni ta „ugovor“ za ene in druge bralce! „Kar si mi dal, to ti ne prigovarjam“ („was du mir gegeben hast, stelle ich dir nicht in Abrede“), „naj bodi tedaj štirideset goldinarjev, ali brezi vsacega prigovora“ („die Forderung ermässige ich dir auf vierzig Gulden, dagegen sollst du jedoch keine Einwendung mehr erheben“). Tako in enako izraža se Brkin dan na dan pri sodnih razpravah. Ker mi pa g. kritik v bok trdi, da ne rabi Hrvatom „ugovor“ v gore navedenem zmislu, naj blagovoli pogledati v Fröhlichov hrvaški rječnik, gder bere se na strani 448: „Ugovor“ m. „Verabredung“, „Bedingung“, — naj pogleda v vsak hrvaški časopis, naj blagovoli odpreti 398. stran Schmidtovega rusko-nemškega slovarja, gder se bere: „Ugovaryvat“ v. a. „überreden, bereden“, „ugovorytsja“ v. v. „sich (zusammen) bereden“, „ugovaryvanie“, „Überredung“, „ugovor, ugovorka“ „Bedingung, Übereinkunft, Contract“, in gotovo prepriča se, da imam jaz prav. Vem sicer prav dobro, da „prigovarjati“ znači na slovenskem zapadu „zureden“, ali smelo trditi smem, da bode treba dati pri nas slovo besedi „ugovor“ za „Einspruch“ ali „Einwendung“ in da obvelja sčasoma po

prirodnih zakonih o teži na mestu nje ona beseda, ki rabi nekaterim Slovencem in sosednim Hrvatom za „Einspruch“. Sploh ne smejo nam služiti v uredovnem jeziku nikakor take besede, ki niso splošne nam in Hrvatom.“

Vzemši vse to v obzir in pomislivši tedaj, da rabi beseda „prigovor“ za „Einwendung“ Srbom in Hrvatom, kakor se lahko vsak prepriča pogledavši meju drugim samo na ustanovljenja „privremenog gradjanskog postupnika za Ugarsku, Hrvatsku i. t. d.“ od 16. septembra 1862. leta, — gder se bere n. pr. v §. 12. tuženik imade u odgovoru ujedno navesti i svekolike prigovore, kojimi riecni zahtieve tužiteljeve odkloniti i. t. d. §. 13. tuženik može u odgovoru poslužiti se i tim prigovorom, da je tražbina tožiteljeva namirena prebojem, §. 14. prigovor nenadležnosti suda, §. 16. prigovor pravomoćne osude, nagode ili odreknuļa od tužbe i. t. d. — in da živi ista beseda v enakem pomenu po nekatere kraje tudi na Slovenskem, namreč po Istri, v Brkinih in na Pivki;

uvaževaje, da služi beseda „ugovor“ v staroslovenščini (primeri dr. Fr. Miklošića Lexicon paleoslovenico — graeco — latinum str. 1036), v ruščini, v češčini in poljščini (saj umluva je isto, kar ugovor) in izvlasti v srbsčini ali hrvaščini za: Vertrag, Tractat, Verabredung, Vereinbarung, kakor se vsak prav lahko osvedoči prostim pogledom v pojedine letnike „državo-zakonskog lista za kraljevine i zemlje zastupane u carevinskom vieću“, ali v novejši prevažni „imovinski zakonik za knjaževinu Crnu goru“, — gder se bere na priklad v čl. 494. Tek kad se ugovornici slože i pogode o bitnim stranama posla, o kome se dogovaraju, ugovor se smatra, da je uglavljen. Čl. 524. Ko se god ugovorom na što obveže, treba, da to i izpuni. Čl. 541. Kad dužnik ne izvrši ugovora, on odgovara za štetu. Čl. 1021. Razgovor je razgovor, a ugovor strankama zakon. Čl. 1026. Kad tumačiš ugovor, pazi riječi, ali još više volju i namjeru — i. t. d. od začetka do konca po vsem zakoniku;

uvaževaje, da bi se v monumentalnem tem zakoniku, kakor tudi v drugih klasičnih literarnih delih, kakor so n. pr. Vuk Karadžičeve, Vuk Vrčevićeve in Matija Valjavčeve: Narodne pjesme, pripovijedke in prislovice (in Valjavčeve so prav za prav slovenske) noč in dan zastonj iskalo besede „ugovor“ za „Einwendung“;

uvaževaje, da so ravno omenjena in slična dela izvlasti v jezikoslovnem obziru take imenitnosti in velevažnosti, da se jim uže brezi-

sporno klanjajo. Beligrad, Cetinje, Zader in Zagreb in da se jim kmalu tudi Sredec in bela Ljubljana klanjala bosta, in ker bode beseda „ugovor“ za „Einspruch“ najbrže prost Marka-Pohlinski grmanizem skovan iz „Ein = u“ in „Spruch = govor“, tedaj „Einspruch = ugovor“;

mora se priti hote ali nehote do dokončanja: „Beseda „ugovor“ za nemški „Einwendung“ izključuje se iz slovenske uredovne pisave.“

Na mestu nje bi se dala uvesti za „einwenden“, „Einwendung“ uže gore napominana domača beseda „prigovoriti, prigovarjati, prigovor“, ki je bila v tem pomenu uže udomačena v slovenskej knjigi, kakor se razvidi iz stenografičnih zapiskov kranjskega deželnega zbora od 1862., 1863. leta, gder se n. pr. višekrat bere: „Zapisnik zadnje seje bil je brez prigovora sprejet“; ali staroslovenska (tudi drugim južnim in vstočnim Slovenom še vedno dobro znana) „prekosloviti, prekoslovljenje, prekoslov, prekoslovec“), ali pa kaka druga slovenska ali slovanska, stvari in pomenu bolje odgovarjajoča beseda.

Toliko p. n. slovenskim pravnikom in drugim našim razumnikom in književnikom v blagoten prevdarek.

T.

II. redna glavna skupščina društva „Pravnika“.

Društveni odbor sklical je po smislu §-a 7. društvenih pravil na dan 4. oktobra t. l. redno glavno skupščino „Pravnikovo“ za letošnje leto. Dnevni red jej je bil razglašen po časopisih naslednji: 1.) Nagovor načelnikov. 2.) Odborov nasvet, naj se izpremeni §. 7 društv. pravil. 3.) Poročilo odborovo: a) tajnikovo, b) blagajnikovo, c) knjižničarjevo, d) odseka za nadzorstvo društvenega lista. 4.) Poročilo preglednikov računa. 5.) Volitev a) načelnika, b) 10 odbornikov c) dveh preglednikov računa. 6. Posamezni nasveti.

Skupščina je bila navedenega dne zvečer ob 7. uri v „mestni hiši“, in otvoril je zborovanje načelnik dr. Papež z ogovorom, ki je v njem podal kratek pregled dosedanjega društvenega delovanja, zlasti po „Slov. Pravniku“ in po „zbirki zakonov“, kateri je tako krepek temelj položil s „kazenskimi zakoni“ g. dr. Kavčič.

K 2. točki dnevnega reda se je oglasil odbornik dr. Majaron in z daljšnjim govorom utemeljil nasvet odborov, naj se društvu izrecno

določi koledarsko leto kot poslovno leto ter tudi redna glavna skupščina s poročili, proračuni, z volitvami itd. postavi na začetek poslovnega leta, torej v januarij mesec.

Skupščina je soglasno odobrila ta nasvet, in torej slôve odsihdob § 7:

Poslovno leto teče s koledarskim letom. Redna glavna skupščina se snide vsako leto januarija meseca, izvenredna pa, ako jo skliče odbor ali zahteva to 20 društvenikov in hkrati naznani predmet posvetovanja.

Nadalje je skupščina storila sklep, da se ostali dnevni red reši v skupščini, ki bode sklicana po smislu izpremenjenih pravil prihodnjega januarija meseca.

Pri „posameznih nasvetih“ je dr. Majaron nasvetoval izpremembo pravil v §-u 1. in §-u 18., in po soglasnem sklepu skupščine slôve odslej §. 1:

Smoter društvu, ki ima svoj sedež v Ljubljani, gojiti je pravne in državne vede.

Prav tako soglasno je skupščina glede na to, da društvenim shodom ni ničesar sklepati, popravila §. 18, ki sedaj slôve:

Da sklepi v skupščinah obveljajo, treba je nadpolovične večine navzočnih članov, samo predlogu o izobčenji rednih članov, o preuredbi pravil in o razdruženji morata pritrditi dve tretjini.

Ob 8. uri je načelnik zaključil zborovanje.

Književna poročila.

— *Zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku. I. zvezek. Kazenski zakon.* — Kazenski zakon o hudodelstvih, pregreških in prestopkih z dne 27. maja 1852 št. 117 drž. zakonika z dodanim tiskovnim zakonom z dne 17. decembra 1862 št. 6 d. z. ex 1863 in drugimi novejšimi zakoni kazensko-pravnega obsega. I. natis. V Ljubljani 1889. Izdalo društvo „Pravnik“ v Ljubljani. Natisnila in založila „Narodna Tiskarna“.

Dvojni je razlog, zakaj se nam je veseliti te knjige s tem naslovom. Kolikor dolgo se po uradovih pojavlja slovensko uradovanje, prav toliko časa se je živo čutilo, da temu uradovanju manka podloge, manka praktičnega sredstva,

to je priročne izdave zakonov v slovenskem jeziku. Slovenskega uradovanja ni zavirala nedostatnost slovenščine, niti zgolj politično protivje. Slovenščina se uže izza početka ustavne dobe hitro in lahko popolnjuje s pravo- in upravnoslovnimi izrazi, — varnost in točnost pravnega življenja pa zahtevati slovensko uradovanje tako nujno, da se tej zahtevi ne bi upirali niti politični protivniki, ako bi jim ne bilo treba nekako posebnega truda zalágati pri tem uradovanji. Dosedaj je vedno treba prav posebne trudoljubivosti, kedor hoče priučiti se uradni slovenščini ali jo uporabljati. Zakoni in ukazi slovenski, na katere se vsako uro opira pravna služba, razmetani so po okornih in nepreglednih državnih in deželnih zakonikih. Kedo naj išče teh zakonikov Bog vé kodi, kedo naj se uči iz njih slovenskega besedila? Zato pa se je tudi malo-kedo učil iz oficijalnega slovenskega prevoda, ampak dobil je znanje uradne slovenščine po tradiciji in časopisih, dasi ni pravo ni jedno ni drugo. V vsakdanji praksi bilo bi uporabljati poslovenjene zakone, to pa hitro, kakor služba nanese, ali kje so ti zakoni po raznih zakonikih in naposled, kedo jih ima? To so takšne neprilike, da se nikari ne čudimo, če se celo blagohotni in vztrajni uradniki plašijo od slovenskega uradovanja. Kar se tiče dobre uradne slovenščine, jej je prvi pogoj ta, da se je moči učiti je naravnost iz zakonskega besedila, drugi pa, da se je lahko poslužuješ pri vsaki priliki, ne da bi ti bilo treba šele iskati je. Vse to pa se da izpolniti le tako, če so tudi zakoni in ukazi v slovenskem jeziku zbrani in urejeni po tvarinah, in potem če ima zbirka priročno in lahko rabno obliko. Vse to se je tudi spoznavalo za potrebno. Po Razlagovih in Mošetovih „Pravnikih“ se je veliko razpravljalo o tem, sosebno se je naglašala misel, da bi bila celo dolžnost vlade preskrbeti takšne pripomočke za slovensko uradovanje, in nekoliko je bilo to zanašanje krivo, da se sami prijatelji slovenskega uradovanja niso uže preje od sebe odločili za to nujno potrebno podjetje. Čedalje večja potreba naposled ni dala več počivati in zamislilo se je torej podjetje, čigar prvi plod imamo ravnokar pred sabo. Prvi zvezek je to slovenske zbirke zakonov in ni več dvomiti, da bodedo v malo letih imeli jo popolno, kolikor to zahteva vsakedanja potreba. Soditi po tem prvem zvezku, zasnovana je tako, da bode uprav takšen pripomoček v slovenski praksi, kakeršen služi nemški praksi po Manzovi izdavi zakonov. To je velika znamenitost za domače pravosodje, in da smo jo dosegli po tolikih borbah, tega smemo biti sedaj veseli Vsa hvala pristoja možem, ki so lepo idejo zasnovali, kakor tudi društvu „Pravniku“ in „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, ki sta jo obistinila. Oba ta faktorja nam dajeta tudi poročilo, da se bode podjetje vztrajno razvijalo in popolnjevalo, ako bode domači pravniški stan in ves narod pomagal mu po svoje. In tega se lahko nadejamo, ker so koristi od njega očitne za jednega kakor drugega!

I. zvezek torej obsega na 413 straneh materijalno kazensko pravo in to: Kazenski zakon o hudodelstvih, pregreških in prestopkih in dodatek, ki so v njem: I. Tiskovni zakon z dne 17. decembra 1862. št. 6 drž. zak. ex 1863. — II. Zakon z dne 17. decembra 1862 št. 8 drž. zak. ex 1863, zadevajoč nekatere dopolnitve občnega in vojnega kazenskega zakona. — III. Zakon z dne 15. novembra 1867 št. 131 drž. zak. — IV. Zakon z dne 27. oktobra 1862 št. 87

drž. zak. v varstvo osebne prostosti. — V. Zakon z dne 27. oktobra 1862 št. 88 drž. zak. v varstvo hišne pravice. — VI. Zakon z dne 6. aprila 1870 št. 42 drž. zak. v varstvo listovne in pisemske skrivnosti. — VII. Zakon z dne 7. aprila 1870 št. 43 drž. zak. — VIII. zakoni zoper vlačugarje: 1. Zakon z dne 10. maja 1873 št. 108 drž. zak. 2. Zakon z dne 24. maja 1885 št. 89 drž. zak. 3. Zakon z dne 24. maja 1885 št. 90 drž. zak. — IX. Zakon zoper nepošteno postopke v kreditnih opravilih z dne 28. maja 1881 št. 47 drž. zak. — X. Zakon zoper obrezuspešenje prisilnih zv šil z dne 25. maja 1883 št. 78 drž. zak. — XI. Zakon dajoč ukazila o občnonevarni rabi raznesilnih tvarin z dne 27. maja 1885 št. 134 drž. zak. — XII. Zakon z dne 1. aprila 1872 št. 43 drž. zak. o izvrševanju kaznij na prostosti v samotnem zaporu in o komisijah v izvrševanje kaznij, katere se postavijo. — XIII. Zakoni zoper živalske kužne bolezni: 1. Zakon z dne 29. februarja 1880 št. 35 drž. zak. o odvracanju in zatiranju kužnih bolezni pri živalih. 2. Zakon z dne 29. februarja 1880 št. 37 drž. zak. kako odvracati in zatirati govejo kugo. 3. Zakon z dne 14. avgusta 1886 št. 171 drž. zak. — XIV. Zakon z dne 15. novembra 1867 št. 184 drž. zak. o društvenem pravu. — XV. Zakon z dne 15. novembra 1897 št. 135 drž. zak. o shodnem (zbornem) pravu. — XVI. Kazenske določbe iz zakona z dne 11. aprila 1889 št. 41 drž. zak., s katerim se vvaja nov vojni zakon. — XVII. Zakon z dne 30. marcija 1888 št. 41 drž. zak., s katerim se ukrepajo kazensko-pravna določila v obrambo podmorskih kablov. — XVIII. Kazenske določbe iz zakona z dne 21. maja 1887 št. 51 drž. zak. o podaljšbi privilegije avstro-ogerske banke. — XIX. Kazenske določbe iz zakona z dne 17. junija 1883 št. 117 drž. zak., zadevajočega nastavo obrtnih nadzornikov. — XX. Kazenske določbe iz zakona z dne 9. aprila 1873 št. 70 drž. zak. o pridobitnih in gospodarstvenih zadrugah. — XXI. Zakon z dne 5. maja 1869 št. 66 drž. zak. o izjemnih naredbah.

Uredniku tega zvezka, velečenjemu dru Jakobu Kavčiču, bilo je te zakone in določbe zbrati, popregledati, nekoliko pa tudi posloveniti. Zbral jih je toliko, kolikor se mu jih je kot veščaku na tem polji videlo potrebnih za vsakdanjo rabo, in to povse zadoščuje. Kako je ravnal z besedilom, pripoveduje sam v „vvodnih besedah“, in proti njegovim načelom ni kaj pripomniti, — povdarjala so se uže letos v „Slov. Pravniku“ in skoro so v obče odobrena. Zakoni, ki so ponatisneni iz državnih zakonikov, so popregledani in v najpotrebnišem popravljeni; urednik ni imel namena „piliti ruje“, in tako so ostale nekatere male hibe in razlike v besedilu, toda stvari nikakor v kvaro. Prevode zakonov pod I., II., III., IV., V., XIV., XV. in XXI. je dr. Kavčič sam napravil, kajti — pač čudne razmere! — dosedaj jih niti nismo imeli poslovenjenih. Tu se je „verno“ držal izvirnega nemškega teksta. Mi bi dejali „preverno“, a z druge strani priznavamo, da je slovenščine večji urednik le „razmere“ uvaževal, ko je takisto delal. Samostojno in izvirno urednikovo delo so nadalje „terminologične opombe“ k nekaterim paragrafom kaz. zakonika; v njih so izrazi, katere nasvetuje namesto izrazov v uradnem tekstu. Priznavamo, da so boljši, oziroma jedino pravi, in dobro bodo došli praksi, kakor tudi prelagatelju bodočega kazenskega zakonika. Tu omenimo, da se bi kedo morda obotavljal naročiti si ta zvezek „zbirke“, češ, saj itak dobo-

demo nov kazenski zakonik. Ta bojazen ne bi bila osnovana. Prvič je zaradi stvari same takoj pričeti praktično uporabljati „zbirko“, drugič novi zakonik še ni dodelan, in če mu bode v to sreča mila, v moč ne stopi pred 1. januarjem 1892 leta, a tretjič ta zvezek ne obsega samo kaz. zakonika, nego več kot polovica ga je še drugih kazensko-pravnih določil, ki ostanejo v moči navzlic novemu zakoniku. Posebno vrednost pa dajejo še temu delu razsodbe kasacijskega dvora, katere je urednik nabral in uvrstil, dobro vedoč, da bi jih praksa sicer živo pogrešala. S to uvrstitvijo se ta zvezek „zbrke“ tako odlikuje, kakor se odlikuje novejšo dobo le nemške zbirke, ki imajo uže celo zgodovino svojega razvitka za sabo.

S kratka: s' to lično knjižico storil je slovenski narod velik korak v svojem napredku. Ako je ona sama na sebi znamenje probeje in hrepenenja po enakopravnosti, dvomiti ni, da bode na podlogi istih čednostij širila se po obilnem kupovanji in koristila narodu, mnogo čitana in mnogo tudi uporabljana. Faktorjem, ki so jo spravili na svetlo, se posebno pa njenemu uredniku, velečenjenemu dru. Jakobu Kavčiču bode to gotovo najlepši izraz zahvale, katero jim je občinstvo dolžno v obilni meri!

— *Mjesečnik* (pravničkoga društva u Zagrebu) prinaša v 9. letošnjem broji za september mesec: Dr. A. Badaj: Protokoliranje trgov. miraza po § 552 trg. z. — Dr. M. Mikulčić: K zakonu od 6. travnja 1881. — Dr. A. Salaj: Prvenstvo kamata intabulirane glavnice. — Osnova zakona o postopku o slučajevih smetana posjeda. — §§.: Mjestni sudovi. — Pravosudje: A Gradjansko. B. Mjenbeno i trgovačko C. Kazнено. — Viestnik.

— *Branič* (glasilo, „udruženja javnih pravozastupnika u Srbiji“) prinaša v 7. let zvesku za julij mesec: Da li neobjavljen fideikomis može biti od štete za pravo trećih? Napisao St. Maksimović. — Lažno svedočenje pred sudom na pretresu i važnost § 202 kriv. post. Napisao A. Antić. — Beleške iz sudske medicine. Napisao dr. M. V. Vasić. — O organizaciji pravosudja. Istoriska studija F. de Kulanža, prevod s francoskog Ž. Milosavljevića (nastovak). — Iz sudnice. — Pravozastupniški ispiti. — Beleško.

— *Právník*. (Vydává Právníká Jednota v Praze.) Vsebina sešitka za september mesec XVII.: O jedné vadě zákona ze dne 6. února 1869 č. 18. ř. z. Podává Karel Kobinger. — Praktické případy. — Denník. — XVIII.: Ticket-of-leave. Podává B. Lepař. — Praktické případy.

— *Juridičesko spisanie*. (Izdavajo P. Iv. Dančov, G. Zgurev i A. Kableškov v Sofiji.) Stopil je ta vrlo urejevan list septembra meseca v drugo leto ter je vsebina knjige I.: I. Po zakonoprojekt za nastojničestvoto. (Dr. Šimanov.) II. Po povod na pismata napečatani v XII knjižka, I. god na „Juridičeskoto opisanie“. (G. Zgurev) III. Nekoi praktičeski beležki vrhu ustrojstvoto na dlžnost na Sondebните pristavi i tehните pomošćnici. (P. B-j.) IV. Pisma polučeni v redakcijata. V. Praktičeski slučai. VI. Knižovni izvestija. Pribavka: Zakon za nasledstvoto.

— *Entscheidungen des k. k. obersten Gerichtshofes in Civilsachen*, herausgegeben von Dr. R. Nowak. III. Band. Wien (Manz) 1889.

— *Katechismus des neuen österr. Wehrgesetzes* von Dr. Leop. Berg. Wien (M. Perles) 1889

— *Das neue Wehrgesetz nebst dem Strafgesetz über Nichtbefolgung einer Militäreinberufung*. Mit Erläuterungen aus den Materialien herausgegeben von Dr. Leo Geller. Wien (M. Perles) 1889.

— *Handwörterbuch der Staatswissenschaften*. Herausgegeben von Dr. J. Conrad, L. Elster, W. Lexis und Edg. Loennig. Erste Lieferung Jena, (Gustav Fischer) 1889.

Državni zakonik v slovenski izdaji. (Dalje.) — Kos XIV. Izdan in razposlan dne 11. aprila 1889. 39. Zakon od 4. aprila 1889, s katerim se ukreplejajo nekatere premembe zakona od 30. marca 1888 (Drž. zak. št. 33) o zavarovanju delavcev gledé kake bolezni 40. Razglas ministerstva notranjih reči od 7. aprila 1889, s katerim se izpreminjajo neka določila z razglasom tega ministerstva od 20. oktobra 1888 (Drž. zak. št. 159) razznanjenega vzornega ustanovila za okrajne bolniške blagajnice in navoda za njih rabljenje. — Kos XV. Izdan in razposlan dne 13. aprila 1889. 41. Zakon od 11. aprila 1889, s katerim se vvaža nov vojni zakon. — Kos XVI. Izdan in razposlan dne 14. aprila 1889. 42. Razpis finančnega ministerstva od 8. aprila 1889, o izvozu ne sladkih, žganih opojnih pijač. 43. Zakon od 13. aprila 1889, s katerim se dovoljuje nabor za vzdrževanje vojske (vojne pomorstva) in deželne brambe potrebni novinski kontingent v letu 1889. — Kos XVII. Izdan in razposlan dne 16. aprila 1889. 44. Ukaz ministerstev za pravosodje in za finance v porazumu z vrhovnim računiščem od 13. aprila 1889 o izvršitvi v §§ 3 do 5 zakona od 28. marca 1889 (Drž. zak. št. 32) zapovedarega pokolkovanja zadolžnic s premijami, katere se hranijo v sodno-hranilnem uradu. — Kos XVIII. Izdan in razposlan dne 17. aprila 1889. 45. Ukaz ministerstva za deželno bran od 15. aprila 1889, v izvedbo zakona od 11. aprila 1889 (Drž. zak. št. 41), s katerim se vvaža nov vojni zakon. — Kos XIX. Izdan in razposlan dne 17. aprila 1889. 46. Ukaz ministerstva za bogočastje in uk. od 12. aprila 1889, o ugodnostih, katere se podelé učencem na visokih šolah, odslužujočim prezentno službo kakor enoletni dobrovoljci. — Kos XX. Izdan in razposlan dne 17. aprila 1889. 47. Ukaz ministerstva notranjih reči v porazumu s pravosodnim ministerstvom od 10. aprila 1889, s katerim se ukrepajo natančnejša določila o razsodiščih nezgodnih zavarovalnic. Kos XXI. Izdan in razposlan dne 18. aprila 1889. 48. Ukaz ministerstva za deželno bran od 18. aprila 1889, s katerim se razglašajo prehodnja določila k zakonu od 11. aprila 1889 (Drž. zak. št. 41) o vvedbi novega vojnega zakona. 49. Ukaz ministerstva za deželno bran od 18. aprila 1889 o predčasnem dopustu nekih določenih vrst vojnodeložnih III. letnega razreda. — Kos XXII. Izdan in razposlan dne 20. aprila 1889. 50. Zakon od 10. aprila 1889 o napravi, oziroma pridobitvi lastnih poštnih in telegrafskih poslopij v Libercu, Ljubnem in Brodih. 51. Ukaz trgovskega ministerstva od 20. aprila 1889 o izpremeni in dopolnitvi nekih določil z ukazom od 10. junija 1874 (Drž. zak. št. 75) uvedenega kretnega pravilnika železnicam kraljevin in dežel zastopanih v državnem zboru, oziroma z ukazi od 15. septembra 1881 (Drž. zak. št. 100), od 1. julija 1884 (Drž. zak. št. 106), od 15. septembra 1885

(Drž. zak. št. 131) in od 15. julija 1886 (Drž. zak. št. 125) k njemu izdanih dodatkov. — Kos XIII. Izdan in razposlan dne 20. aprila 1889. 52. Zakon od 1. julija 1889, s katerim se uvajajo za kmetijska posestva srednje velikosti posebni propisi o delitvi dedine. — Kos XXIV. Izdan in razposlan dne 24. aprila 1889. 53. Cesarski patent od 19. aprila 1889, s katerim se razpuščajo deželni zbori: češki, dalmatinski, gališki in vladimirski s krakovskim, kranjski, tirolski, isterski, potem goriški in gradiščanski. (Dalje prih.)

Deželni zakonik za vojvodino Štajersko. Leto 1889. (Dalje.) VII. kos. Izdan in razposlan dne 22. julija 1889. — 11.) Razglas štajerskega dečelnega odbora dne 12. junija 1889, št. 10165, s katerim se spreminja izpeljaven ukaz z dne 22. maja 1886, dež. zak., št. 27., k postavi dne 9. januarija 1882, o povzdigi govedarije.

Drobne vesti.

(Iz kronike društva „Pravnika“.) Dne 28. prošlega meseca bil je jako brojno obiskan društveni shod zvečer v hotelu pri „Slonu“. Načelnik dr. Papež je kot predsednik shodov ogovoril navzočne, potem pa dal besedo odborniku dru. Ferjančiču k 2. točki dnevnega reda, to je k predavanju o „novem kazenskem zakoniku“. Predavanje je trajalo poldrugo uro in navzočni so imeli redko priliko, da jim je načela ter zanimivejše no ote v načrtu temeljito razkril uprav član permanentnega odseka, kateremu je načrt prirediti za državnozbornsko razpravo. Dr. Ferjančič je obilo pomnje vrednega razložil in to je bilo tem laglje vtisniti si v spomin, ker je govoril v mičnih besedah o tej resni tvarini. Govor je završil z dodatkom v katerem je pobijal kritiko kaz.-zak. načrta v „Neue Fr. Pr.“ Žal, da nam ni moči v tej številki priobčiti tega predavanja, a storimo to prihodnjič po stenogramu. Predavatelju je načelnik dr. Papež z zborom vred izrekel iskreno priznanje. — Na tem shodu je potem odbornik dr. Majaron opozoril na nepraktično določbo v pravilih, da je redno glavno skupščino sklicati meseca septembra, ko je vendar poslovno leto društvu in „Slov. Pravniku“ koledarsko leto. Odbornik Gogola je pojasnil, da se je zategadelj določil tak čas, ker bi bila lahko vdeležba vnanjih društvnikov večja, a tudi njemu se vidi skupščina začetkom koledarskega leta umestniša zaradi računskih zaključkov in proračuna. Shod je pritrdil priporočilu dra. Majarona, naj se torej zboljšajo pravila. (Glej poročilo o glavni skupščini.) — Po završenem dnevnem redu je dr. Šušteršič z glasnim odobravanjem navzočnih omenjal veselega dogodka v društvenem delovanju, namreč I. zvezka „zbirke avstrijskih zakonov v slovanskem jeziku“ ter nazdravil zaslužnemu uredniku njegovemu, dru. Jak. Kavčiču. Ta je v odgovoru naglašal, da je idejo takega izdajana, ki je sedaj v zavetišču društva „Pravnika“, sprožil in nekoliko obistnil prvi dr. Tavčar, da je on sam rad lotil se podjetja, ker je

vže zdavno potrebno sredstvo slovenskega uradovanja, in da upa do prihodnjega februarja meseca prirediti za zbirko tudi kazensko-pravdni red (Dobro!).

(Osobne vesti.) Imenovani so: c. kr. svet. tajnik okrož. sod. v Rudolfovem Kl. Mosché svetnikom pri istem sodišči, okr. sod. pristav v Mariboru lev. Dr. br. J. Jesernig okr. sodnikom v Loži; dež. sod. pristav v Ljubljani dr. T. Petritsch okr. sod. pristavom v Brežicah; avskultant E. vitez pl. Jettmar okr. sod. pristavom v Radgoni. — Premeščeni so: okr. sodnik v Loži Fr. Andolšek v Kranjsko goro; okr. sodnik v Slov. Bistrici Fr. Sorko v Žužemberk. Vpisan med odvetnike je dr. Toma Horvat s sedežem v Ptuj.

(Razsodišča delavskih zavarovalnic proti nezgodam) dobila so imenovane načelnike in sicer je za Štajersko in Koroško s sedežem v Gradci načelnik V. Supantschitsch, nadsod. svetnik v Gradci, a namestnik dr. K. Scherübel, dež. sod. svetnik v Gradci, — za Trst z okolico, Goriško in Gradiško, Istro, Kranjsko in Dalmacijo s sedežem v Trstu načelnik Jos. Zencovich, predsednik trgovskega in pomorskega sodišča v Trstu, a namestnik F. conte Dandini de Silva, dež. sod. svetnik v Trstu.

(Odsek za kazenski zakon.) Ko je ta odsek koncem junija meseca t. l. završil pretresovanje načrta novemu kazenskemu zakonu, izrazil je željo, da bi se vnovič sklical 8 do 14 dni pred otvoritvijo državnega zbora. Pretresovanje se ni formalno zaključilo, pač pa so se člani odsekov obvezali postaviti dodatne ali premembene predloge do konca septembra meseca, in izreklo se je, da se na poznejšnje nasvete ne bode ozira imelo. Predloge so prijavili grof Pininski, prof. Zucker, dr. Kopp, grof Kuenburg, dr. Dostal, dr. Neuner in dr. Ferjančič. Predlogi so po številu in vsebini toliko važni, da utegne v njihovo rešitev biti treba vsaj 14 dni. Ker permanentnim odsekom ni moči shajati se za zborovanja deželnih zborov, ni dvomiti, da se odsek za kazenski zakon skliče takoj, ko so zaključeni deželni zastopi, in da se mu dá primeren čas v rešitev novih predlogov. Koj po tem se otvori državni zbor.

(Novo moško kaznilnico) v Mariboru so izročili upravi dne 6 oktobra t. l. Cerkveno opravilo je opravljal kanonik Kosár, državno pa državni nadpravdnik dr. Leitmaier.

(† Vladimir Besobrasov.) Dne 11. septembra t. l. umrl je v Petrogradu prvak narodnih ekonomov ruskih, Besobrasov. Bil je član akademije in senator ter prejšnjo dobo vseučiliški profesor. Njegova dela, pisana v ruskem in francoskem jeziku, obsegajo vse strani narodno-gospodarske in finančne znanosti ter sploh slove med evropskimi veščaki. Lorenc pl. Stein v svojih novejših knjigah finančne znanosti zajema iz Besobrasovih del.

(Nov zakon o postopanju zaradi motene posesti) utegne v kratkem dobiti Hrvatska. Dotični načrt priobčil je „Mjesečnik“, ob enem javljajoč, da je vlada načrt doposlala predsedništvom sodnih dvorov, naj bi dobila od skušenejših sodnikov mnenje o njem.

„Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gl., za pol leta 2 gl.

Uredništvo je v Ljubljani, št. 8 na Bregu; upravništvo pa na Križevniškem trgu št. 7.